

© Avrupa Konseyi/Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi, 2012. Bu çeviri, Avrupa Konseyi'nin insan haklarına destek Fonu'nun desteğiyle hazırlanmıştır ([www.coe.int/humanrightstrustfund](http://www.coe.int/humanrightstrustfund)). Mahkeme'yi bağlamamaktadır. Daha fazla bilgi için, bu belgenin sonunda bulunan yazarın telif hakkı ile ilgili kısmı okuyabilirsiniz.

© Council of Europe/European Court of Human Rights, 2012. This translation was commissioned with the support of the Human Rights Trust Fund of the Council of Europe ([www.coe.int/humanrightstrustfund](http://www.coe.int/humanrightstrustfund)). It does not bind the Court. For further information see the full copyright at the end of this document.

© Conseil de l'Europe/Cour européenne des droits de l'homme, 2012. La présente traduction a été effectuée avec le soutien du Fonds fiduciaire pour les droits de l'homme du Conseil de l'Europe ([www.coe.int/humanrightstrustfund](http://www.coe.int/humanrightstrustfund)). Elle ne lie pas la Cour. Pour plus de renseignements veuillez lire l'indication de copyright/droits d'auteur à la fin du présent document.

## ***Stummer/Avusturya – 37452/02***

Karar 7.7.2011 [BD]

### **Madde 14**

#### **Ayrımcılık**

Emeklilik hakkının hesaplanması konusunda cezaevinde yapılan işin dikkate alınmaması:  
*Ihlal yok*

*Olaylar* – Başvurucu hayatının yirmi sekiz yılını cezaevinde geçirmiştir. Başvurucu, yattığı cezaevinde, sosyal güvenlik genel sandığına bağlı bir emeklilik rejimine bağlı olmadan, uzun süreler çalışmıştır. Ancak, 1 Ocak 1994 tarihinden başlamak üzere, cezaevinde çalıştığı süreler boyunca, işsizlik sigortası rejimine tabi olmuştur. Mart 1999 tarihinde, başvurusunun yapmış olduğu erken emeklilik talebi, Maaşlı İşçilerin Emeklilik Dairesi tarafından, başvurusunun 240 aylık azami sigorta süresini tamamlamadığı gerekçesiyle, reddedilmiştir. Başvurucu, Emeklilik Dairesi'ne karşı, cezaevinde çalıştığı yılların sigortalı aylar olarak hesaplanması gerektiği iddiasıyla, bir iş ve sosyal işler mahkemesine başvurmuştur. Nisan 2001 tarihinde, mahkeme bu başvuruyu reddetmiştir. Başvurucu istinaf mahkemesine gitmiş, ancak bu mahkemede, 1993 tarihinde Ceza İnfaz Kanunu'nda yapılan bir değişiklikle mahkûmların işsizlik sigortasına bağlanmalarının onların emeklilik rejimine bağlılıkları hususunda hiçbir değişiklik getirmediğini belirterek, bu başvuruyu reddetmiştir. Bunun üzerine, başvuru Yüksek Mahkeme'ye gitmiş, ancak bu mahkeme de başvurusunun başvurusunu Şubat 2002 tarihinde reddetmiştir. Ocak 2004 tarihinde salıverilen başvuru birkaç ay boyunca işsizlik maaşı almıştır. Başvurucu, bu maaşın kesilmesinden beridir, İşsizlik Sigortası Kanunu kapsamında ihtiyaç yardımı almaktadır.

*Hukuk* – 1 no'lu Protokol'ün 1. maddesiyle bağlantılı olarak AİHS'nin 14. maddesi: AİHM cezaevindeki işin normal maaşlı işlerden birçok yönden farklı olduğunu gözlemlemektedir. Cezaevindeki iş, zorunlu nitelikte olup esas olarak mahkûmların topluma yeniden kazandırılmaları ve yeniden sosyalleşmelerini amaçlamaktadır. Ancak, AİHM bu iki özelliğin belirleyici olmadığı kanaatindedir. Bu konudaki anahtar öge yaşlı insanlar için bir sigorta rejiminin oluşturulması gerekliliği olduğuna göre, başvuru normal maaşlı çalışanlarla benzer bir durumdaydı. Bununla birlikte, Sosyal Güvenlik Genel Rejimi Hakkında Kanun ile oluşturulan sağlık ve kaza sigortası rejimine bağlılıkla ilgili olarak, çalışan mahkûm statüsüne sahip olan başvuru, normal çalışanlara göre farklı bir durumdaydı, çünkü Ceza İnfaz Kanunu çerçevesinde mahkûmların kaza ve sağlık giderlerini devlet karşılıyordu.

Hükümet çalışan mahkûmların genelde sosyal güvenlik primlerini yatırmaya yetecek kadar bir mali gelire sahip olmadıklarını, prim ödenmeyen veya çok az prim ödenen dönemlerin

emeklilik maaşı hakkı kazandıracak şekilde sigorta dönemi olarak hesaplanması halinde, bunun emeklilik sisteminin ekonomik etkililiğini baltalayacağını ileri sürmüştür. Hükümet'e göre, aynı zamanda, sosyal güvenlik rejiminin genel tutarlılığını muhafaza etmek gerekmekte olup cezaevinde yapılan çalışma dönemleri sigortalı dönem veya onun yerine geçecek bir dönem olarak dikkate alınamaz, çünkü Avusturya sosyal güvenlik hukuku ilkelerine göre, bu dönemler sadece sınırlı sayıda faaliyetin bulunması veya toplum tarafından kabul edilen durumlar (örneğin işsizlik veya askerlik hizmeti dönemi veya çocukları büyütme adanan dönemler) nedeniyle prim yatırılmamış dönemleri telafi etmeye yarıyor. AİHM Hükümet tarafından ifade edilen amaçların meşru olduklarını kabul etmektedir.

Çalışan mahkûmlara uygulanan farklı muamelenin izlenen meşru amaçlarla orantılı olup olmadığı sorusu devletin ekonomik ve sosyal politika konusunda yaptığı genel tercihlerle çok sıkı bir şekilde bağlıdır. Devletler bu konuda çok geniş bir takdir payına sahiptirler. AİHM sadece yasa koyucunun politik tercihinin makul bir temelden yoksun olduğu kanaatine vardığı durumda müdahale edecektir. Dahası, bu meselenin, mahkûmların sosyal güvenlik teminatı ve genel cezaevi çalışması sisteminin bir ögesi olarak ele alınması gerekmektedir. Ancak, mahkûmların sosyal güvenliği meselesiyle ilgili bir Avrupa konsensüsü yoktur. Avrupa Konseyi'ne üye devletlerin büyük bir çoğunluğu, mahkûmları bir çeşit sosyal güvenlikten yararlandırmaktaysa da, bunların arasından sadece az sayıda ülke, mahkûmları emeklilik rejimine bağlamakta, Avusturya gibi bazı ülkeler ise, mahkûmlara, isteğe bağlı olarak, prim yatırma olanağı tanımakla yetinmektedirler.

Başvurucu cezaevinde çok uzun bir dönem çalışmıştır. Ulusal makamlar tarafından verilen kararlardan, bu sigortasız dönemlerin 1960'lar ile 1990'lar arasında olduğu anlaşılmaktadır. O dönemde, çalışan mahkûmların ulusal sosyal güvenlik rejimlerine bağlanmaları konusundaki görüşlerde bir birlik yoktu. Bu durum, bu konuyla ilgili hiçbir kural getirmeyen, 1987 tarihli Avrupa Cezaevi Kuralları'nda kendini göstermektedir. Buna karşılık, 2006 tarihli Avrupa Cezaevi Kuralları, çalışan mahkûmların, mümkün mertebe, ulusal sosyal güvenlik rejimlerine bağlanmalarını açıkça tavsiye etmekte, ancak emeklilik rejimlerinden açıkça bahsetmemektedir. Avusturya hukuku bu eğilimi yansıtmaktadır, çünkü bütün mahkûmlara kaza ve sağlık teminatı hakkı tanınmakta olup, çalışan mahkûmlar, Ocak 1994 tarihinden beridir, işsizlik sigortası rejimine bağlanmışlardır. Öte yandan, AİHM başvurucunun emeklilik maaşına hakkı olmasa da, sosyal teminatsız bırakılmamış olmasına önem vermektedir. Başvurucu, cezaevinden çıkışında, önce işsizlik maaşı almış ve sonra da, çalışan mahkûm sıfatıyla işsizlik sigortasına sahip olması sayesinde, ihtiyaç yardımı almıştır. AİHM bu davada kararını verdiği zaman, başvuru ihtiyaç yardımı ve lojman yardımı adı altında, yaklaşık olarak, ayda toplam 720 EUR alıyordu. Bu rakam pratik olarak minimum emekli maaşına (yaklaşık olarak 780 EUR) eşdeğerdir.

Kısacası, gelişmekte olan kurallar kontekstinde, sözleşmecî bir devleti, mahkûmların topluma yeniden kazandırılmaları için en uygun yöntem olarak gördüğü, sigorta rejimine – bu olayda işsizlik sigortası rejimi – öncelik vermesinden dolayı eleştiremeyiz. AİHM, Avusturya'yı bu başvurunun temelinde bulunan meseleyi takip etmeye davet etmiş, ancak bu devletin, çalışan mahkûmları emeklilik rejimine bağlamayarak, bu konuda sahip olduğu takdir payını aşmadığına karar vermiştir.

*Sonuç:* İhlal yok (Yediye karşı on oyla).

Madde 4: Başvurucu Avrupa standartlarının, emeklilik rejimine bağlı olmadan cezaevinde yapılan çalışmanın artık "tutuklu bulunan kimseden olağan olarak yapılması istenen çalışma" olarak değerlendirilemeyecek kadar değiştiğini ileri sürmüştür. Avusturya hukuku Avrupa

hukukunun gelişimini yansıtmaktadır, çünkü bütün mahkûmları sağlık ve kaza teminatından yararlandırmakta ve çalışan mahkûmları emeklilik rejimine değil ancak işsizlik sigortası rejimine bağlamaktadır. Ancak, çalışan mahkûmların emeklilik rejimine bağlanmaları konusunda yeteri kadar bir konsensüs yok gibi görünmektedir. 2006 tarihli Avrupa Cezaevi Kuralları bu konuda gelişmekte olan bir eğilimi yansıtmaktaysa da, bu kurallardan AİHS bağlamında bir yükümlülük çıkarılamaz. 4. maddeyi başvurucunun belirttiği şekilde yorumlamak için hiçbir temel görmeyen AİHM, ilgilinin tutukluluğu süresince, emeklilik rejimine bağlı olmadan, yaptığı zorunlu çalışmanın, AİHS'nin 4 § 3 a) maddesi anlamında, "tutuklu bulunan kimseden olağan olarak yapılması istenen çalışma" olarak değerlendirilmesi gerektiği ve dolayısıyla "zorla çalıştırma veya zorunlu çalışma" oluşturmadığı sonucuna varmıştır.

**Sonuç:** İhlal yok (Bire karşı on altı oyla).

**© Avrupa Konseyi/Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi, 2012.**

Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'nin resmi dilleri Fransızca ve İngilizce'dir. Bu çeviri, Avrupa Konseyi'nin insan haklarına destek Fonu'nun desteğiyle hazırlanmıştır ([www.coe.int/humanrightstrustfund](http://www.coe.int/humanrightstrustfund)). Mahkeme'yi bağlamamaktadır ve Mahkeme, kalitesi konusunda herhangi bir sorumluluk kabul etmemektedir. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi içtihatlarının veritabanı olan HUDOC üzerinden (<http://hudoc.echr.coe.int>) veya HUDOC'un bildirdiği başka veritabanları üzerinden yüklenebilir. Davanın isminin tamamen yazılması, yukarıdaki telif hakkıyla ilgili ifadelerin kullanılması ve insan haklarına destek Fonu'na referans yapılması şartıyla ticari olmayan amaçlarla kullanılabilir. Bu çevirinin tamamını veya bir kısmını ticari amaçlarla kullanmak isteyen herkesin, bu durumu belirtilen adrese bildirmesi rica olunur: [publishing@echr.coe.int](mailto:publishing@echr.coe.int).

**© Council of Europe/European Court of Human Rights, 2012.**

The official languages of the European Court of Human Rights are English and French. This translation was commissioned with the support of the Human Rights Trust Fund of the Council of Europe ([www.coe.int/humanrightstrustfund](http://www.coe.int/humanrightstrustfund)). It does not bind the Court, nor does the Court take any responsibility for the quality thereof. It may be downloaded from the HUDOC case-law database of the European Court of Human Rights (<http://hudoc.echr.coe.int>) or from any other database with which the Court has shared it. It may be reproduced for non-commercial purposes on condition that the full title of the case is cited, together with the above copyright indication and reference to the Human Rights Trust Fund. If it is intended to use any part of this translation for commercial purposes, please contact [publishing@echr.coe.int](mailto:publishing@echr.coe.int).

**© Conseil de l'Europe/Cour européenne des droits de l'homme, 2012.**

Les langues officielles de la Cour européenne des droits de l'homme sont le français et l'anglais. La présente traduction a été effectuée avec le soutien du Fonds fiduciaire pour les droits de l'homme du Conseil de l'Europe ([www.coe.int/humanrightstrustfund](http://www.coe.int/humanrightstrustfund)). Elle ne lie pas la Cour, et celle-ci décline toute responsabilité quant à sa qualité. Elle peut être téléchargée à partir de HUDOC, la base de jurisprudence de la Cour européenne des droits de l'homme (<http://hudoc.echr.coe.int>), ou toute autre base de données à laquelle HUDOC l'a communiquée. Elle peut être reproduite à des fins non commerciales, sous réserve que le titre de l'affaire soit cité en entier et s'accompagne de l'indication de copyright ci-dessus ainsi que de la référence au Fonds fiduciaire pour les droits de l'homme. Toute personne souhaitant se servir de tout ou partie de la présente traduction à des fins commerciales est invitée à le signaler à l'adresse suivante: [publishing@echr.coe.int](mailto:publishing@echr.coe.int).